

# TYÖNÄ

# TÄYDELLISYYS

**K**ello on kymmenen aamulla, ja tanssijat asettuvat tankojen äärelle oopperatalon balettisalissa.

Muiden joukossa ahertavat ensitanssijat **Linda Haakana**, 30, **Tiina Myllymäki**, 29, sekä tsekkiläinen **Jevgenija Plešková**, 24. He ovat esiintyneet lukuisat kerrat oopperan suuren näyttämön 1 350 katsojalle. He kuuluvat Suomen parhaimpiin.

Veteraniopettaja **Jarmo Rastas** näyttää käsillään ensimmäisen liikesarjan. Tanssijat käsittävät pienistä eleistä, mitä jalkojen pitää tehdä. Maanantaista lauantaihin tehdään samat liikesarjat tangon ensimmäisistä nilkkojen lämmityksistä keskilattiasarjoihin, tasapainoa kehittäviin hitaisiin liikesarjoihin sekä suuriin hyppyihin. Sama on toistunut tuhansia kertoja kymmenien vuosien ajan. Täällä kehoa valmistellaan päivän koitoksiin.

**TAHTO.** Tanssijoiden erilaiset persoonat ja tyylit näkyvät kenties selvimmin juuri balettitunnilla. Myllymäki on löytänyt tankopaikan peilin edestä keskeltä salia; Haakana ja Plešková ovat jättäytyneet sivummalle. Kolmikko tulkitsee yksinkertaisia liikkeitä hieman eri tavoin.

Ensitanssijaksi vuonna 2012 nimetty Tiina Myllymäki on ballerinan ruumiillistuma utuisine silmiin, kauniisti hengittävine käsiin ja käsittämättömän kaarevine nilk-

koineen. Toisenlaisiakin tanssijoita kuitenkin tarvitaan: Haakana, joka nimitettiin ensitanssijaksi tämän vuoden huhtikuussa, on tekninen, räväkkä ja eläväinen. Kokemattomampi Plešková puolestaan on notkea ja linjakas tanssija, joka on parhaimmillaan jalannostoissa.

Vaikka aamutunnilla ilmeet ovat hieman kyllästyneitä, Kansallisbaletin 80 tanssijaa yhdistää tahto olla juuri täällä. Suurin osa ei koskaan ole edes harkinnut muuta ammattia.

Pelkkä oma tahto ei kuitenkaan riitä. Visuaalinen ja fyysinen laji on raaka peli, josta useimmat karsiutuvat eri vaiheissa pois.

**UHRAUS.** Kaikki kolme aloittivat satabaletin nelivuotiaana. Haakanan äiti oli näyttelijä, ja tytär kiinnostui näyttämön taista varhain.

”Äiti ei innostunut baletti-ideasta, sillä meillä ei ollut varaa lukukausimaksuihin.”

Isoäiti tuli kuitenkin apuun, ja Haakana pääsi balettitunneille kotikaupungissaan Hämeenlinnassa. 11-vuotiaana Haakana hyväksyttiin Oopperan balettioppilaitokseen. Päätäväisyydestä kertoo jostain se, että junamatka Hämeenlinnasta Helsingin Aleksanterin teatteriin oli päivittäinen. Päätäväisyyttä vaadittiin myös vanhemmilta.

”Isä joutui ottamaan toisen työn, jotta saimme maksetuksi junaliput ja muut maksut.”

Haakana kävi yläasteen Helsingissä. Siihen aikaan hän lähti aamuju-

nalla kouluun ja palasi vasta illalla treenien jälkeen Hämeenlinnaan.

”Sanoin aina, että ei väsyttä ollenkaan. Sitten saatoin romahtaa itkemään junassa.”

**JOUSTAVUUS.** Jevgenija Pleškován tanssijavanhemmat muovasivat lapsestaan ballerinaa jo varhain. Baletin ammattilaiset aloittavat yleensä lajin pikkulapsina; näin keho ja esimerkiksi lonkkien aukikierto kehittyvät tietynlaisiksi.

”Isäni työnsi minua seinää vasten siten, että olin sivuspagaatissa. Itkin aina, se oli kamalaa. Mutta nyt olen kiitollinen, sillä olen todella notkea”, Plešková kertoo.

Plešková muutti 11-vuotiaana sisäoppilaitokseen voidakseen käydä Prahan tanssikonservatoriota. Hän tanssi Prahan valtionoopperassa vuoteen 2010, jolloin sai sopimuksen Suomen Kansallisoopperaan.

”Täällä on paljon paremmat työolot ja korkeampi taso. Prahassa tanssijoiden piti maksaa tossutkin itse. Sopimus Kansallisbaletin kanssa on urani kohokohta.”

Kilpailu on kuitenkin kovaa. Balettiluokallaan nuorempana loistanut Plešková on Suomessa tanssinut lähinnä pienissä solistitehtävissä ja kuorossa, mutta hänen suuret roolinsa lienevät vielä edessä. Haakana kehuu Pleškovaa varauksetta:

”Jevgenijalla jalat nousevat korviin! Hän on tietyllä tapaa vielä raakile, mutta hänestä näkee, että kohta pamahtaa!”

**Kansallisbaletin ballerinat Tiina Myllymäki, Linda Haakana ja Jevgenija Plešková ovat työssä, jossa päämääränä on tähteys ja aina täydellinen suoritus. Siihen on päästy tahdonvoiman, toivon ja väsymyksen tietä.**

HENNA RAATIKAINEN #

SIMO KARISALO

Linda Haakanan pukuhuoneessa puidaan ikävät asiat ja korkataan skumput.



**Tiina Myllymäki sanoo, että baletti on raadollinen taidemuoto: kun kolmekymppisenä ilmaisussa alkaa olla syvyyttä, keho alkaa asettaa haasteita.**

**Jevgenija Plešková (vier. sivu) notkeutta on treenattu lapsesta asti, välillä itkun kanssa.**



Helsinkiläinen Tiina Myllymäki tanssi lapsuutensa ja nuoruutensa Helsingin Tanssiopiston erikoiskoulutuslinjalla. Siellä opetukseen kuului baletin lisäksi jazzia, steppiä, karakteria eli balettiin muokattuja kansantanssiosioita, flamenco, hip hopia ja akrobatiaa.

"On iso etu, että sain harjoitella monia eri lajeja. Ne kaikki tukevat päälajia."

Myllymäki voitti vuonna 2004 Eurovision nuorten tanssijoiden kilpailun, minkä jälkeen Kansallisbaletin silloinen johtaja **Dinna Björn** kutsui hänet Kansallisbalettiin.

"Se oli haastavaa. Olin oopperalla töissä, ja abivuosi oli menossa. En ole tyytyväinen lukion päästötodistukseen, mutta hoidin sen kuitenkin loppuun."

**TEKNIikka JA TAIDE.** Linda Haakan pukuhuoneessa oopperatalon viidennessä kerroksessa hyllyt pursuavat harjoituspukuja, tossuja, sää-

rystimää, hedelmiä ja särkylääkkeitä. Täällä on viiden tanssijan taukotila, paikka, johon sulkeudutaan harjoitusten ja näytösten välissä.

"Pukuhuone on toinen koti. Täällä puidaan kaikki ja korkataan skumpapullo, kun on huono päivä", Haakana osoittaa tyhjiä pulloja huoneen nurkassa.

Myllymäki pitää työyhteisöään kannustavana.

"Ihmiset ovat huippuammattilaisia. Vaikka kilpailua on, se ei tule esiin julmana. Ymmärrämme toistemme huolet, esimerkiksi loukkaantumiset."

Myllymäki joutui itse jäämään pois kevään *Kaunotar & Hirviö* -tuotannon pääroolista kylkivamman vuoksi.

"Baletti on raadollinen taidemuoto: parikymppisenä kroppa on parhaimmillaan, mutta taiteilijana ihminen on vielä nupussa. Ja kolmekymppisenä, kun ilmaisussa on syvyyttä, fysiikka alkaa vetää alaspäin. Yritän aina kannustaa nuorempia löytä-

mään ilmaisunsa aiemmin: uskaltakaa ja kehdatkaa!"

Ilmaisun, tunteen ja tulkinnan löytäminen kaiken tekniikan keskellä vaatii työtä ja mielikuvitusta. Keinoja on monenlaisia. Myllymäki kertoo käyttävänsä mielikuvia apunaan.

"Kiitän Tanssiopiston **Maj-Lis Rajalaa** tästä. Silloinkin, kun tanssin pelkkää variaatioita, kanonisoitua sooloa, kuvittelen ympärilläni juhlasalin, ihmiset, kattokruunut; olen juuri mennyt naimisiin ja löytänyt unelmieni prinssin. Pelkkä liikesuoritukseen keskittyminen on tylsää. Esimerkiksi *Romeon ja Julian* kohdalla voin 'lukea' **Shakespearen** tekstiä tai keksiä itse repliikkejä, miettiä, miten puhuisin rakkaimmalleni."

Myllymäestä on palkitsevaa, kun tunteeseen pääsee mukaan.

"Esimerkiksi kun Juliana huomaa, että Romeo on kuollut, tai kun olen ottanut itse myrkyä, itken aidosti lavalla. On ihanaa pystyä täydellisesti antautumaan tunteelle ja elämään esittämäänsä hahmoaan."

Linda Haakana huomauttaa, että nuorempana tulkintaa oli vaikea saada näkyviin, vaikka kuinka yritti.

"Varsinkin viime vuosina olen kehittänyt ilmaisussa. Olen innostunut enemmän siitä puolesta. Kaikkein tärkeintä on koskettaa katsojia. Tarina tekniikan takana on tärkein. Vaikka kyseessä olisi neoklassinen ja ei-kertova baletti, mukana pitää olla aina tunne tai tila, joka koskettaa, ei se, että tekee viisi piruetta."

Haakana haluaa olla yleisön silmissä tanssijan ohella näyttelijä.

"Joku tulikin *Kaunottaressa ja hirviössä* sanomaan, että hän ymmärsi, mitä yritin esittämisenä sanoa. Paras palaute mitä voin saada!"

**RAJAT.** Ballerinan ammatti on vaarallinen. Haakanan pahin loukkaantuminen tapahtui pari vuotta sitten.

"Lensin nostossa taaksepäin ja sain välilevyn pullistuman, kun tulin niskalleni alas. Olen muutaman kerran pudonnut päälleni. Aivotärähdyksiäkin on ollut."

Nämä tanssijat elävät uransa parhaita vuosia ja pohtivat kuitenkin jo eläkeaikaa.

"Olen jo 30. Haluaisin löytää jonkun toisen intohimon, mutta se on vaikeaa", Haakana pohtii.



Kaikki eivät kuitenkaan eläköidy yhtä nuorina: Plešková'n 45-vuotias äiti tanssii edelleen Tsekeissä muun muassa *Joutsenlammen* vaativaa Odette/Odile-roolia.

"Hän on idolini. Hän on käsittämättömän vahva. Mutta hän ei edes voisi lopettaa, sillä eläkettä ei ole eikä hänellä ole muuta ammattitaitoa", Plešková huomauttaa.

**JÄNNITYS.** Aamuharjoitusten jälkeen tanssijat osallistuvat muutaman tunnin produktioharjoituksiin. Kello kahdelta he suuntaavat kotiin lounaalle ja nukkumaan. Viideltä palataan oopperalle maskiin ja lyhyelle treenitunnille. Sitten pukeudutaan esitysasuihin ja käytetään puoli tuntia omaan keskittymiseen. Seitsemältä alkaa näytös.

Haakana kertoo joskus jopa huolestuvansa siitä, ettei häntä jännitä ennen esitystä.

"On tosi huono asia, että adrenaliini jää puuttumaan. En saa sellaista horkkaa päälle kuin jotkut muut tanssijoista ennen esityksen alkua."

Myllymäki puhuu avoimesti epävarmuuksistaan:

"Olen aina miettinyt, olenko tarpeeksi taitava ja ilmaisuvoimainen. Kyseenalaistan itseäni nytkin, vaikka olen ensitanssija."

Haakana huomauttaa, että epäönistumisen pelko kuuluu ammattiin. Ballerinan työstä suuri osa on sitä, että peittää heikkoutensa. Jos ei ole pitkäraajainen, pitää tanssia siten, että näyttää kuin olisi.

Plešková yrittää olla pohtimatta heikompia puoliaan. Hän sanoo olevansa liian nuori huolehtimaan.

**NÄYTÖS.** Koreografi **Javier Torresin** tummansävyinen *Kaunotar ja Hirviö* -esitys on alkamassa.

"Näyttämön tanssimaton alla on korkkilattia. Se upottaa enemmän kuin balettilisissä, joten aina ensin pitää testata tossut", Myllymäki kertoo.

Tänään Linda Haakana tanssii Kaunottarena, Tiina Myllymäki keimailevana kultaisena neitona ja Jevgenija Plešková tuliperhosena. Pari tuntia täydellisyyttä on paljon vaadittu.

"On hienoa nähdä oma nimi käsi-ohjelmassa, mutta suuret roolit ovat aina katkeransuloisia; ne eivät koskaan mene täydellisesti. Se stressi – ja se, että miten jaksaa! Pienemmät osat pystyy tanssimaan lähes täydellisesti", Haakana vertailee.

Tiina Myllymäellä on eniten kokemusta päärooleista. Kun kysyn häneltä, miltä lavalle astuminen tun-

tuu, hän on hetken hiljaa. Sitten hänen silmänsä kostuvat väkisin.

"Kun on treenannut ja treenannut ja lopulta pääsee yleisön eteen, näkee valot ja kuulee musiikin... Se on taianomainen hetki. Silloin voin unohtaa kaiken, mitä on meneillään talon ulkopuolella. Minulla on jotain, mikä hipoo täydellisyyttä, mutta olen kuitenkin vain ihminen."

Aamutunnin unisesta, hieman tilsistyneestä tunnelmasta on yhdeksässä tunnissa päästy tähän.

Adrenaliini ja serotoniini virtaavat, kun valot ja lavasteet taikovat näyttämölle oman maailmansa, jonka kullisseissa on vielä toinen, oma, erilainen ja salattu elämä.

Kun esitys on ohi ja aplodit hiljentyneet, ryhmä saa verhojen takana pikaisen palautteen. Yhtään virhettä en katsomossa havainnut, mutta melkein kuulen, kuinka tanssijat moittivat itseään näytöksen jälkeen: Olisipa se nilkka ollut eri asennossa, miksi en hypännyt korkeammalle, miksi olin pikkuisen jäljessä musiikista.

Jos se vaikka huomenna menisi täydellisesti.

*Kirjoittaja on balettiin erikoistunut toimittaja.*